

K. Schoemaker

De belangrijkste aanwinsten, tentoonstellingen en andere gebeurtenissen

The most important acquisitions, exhibitions and other events

18 september 1989 – 1 december 1996

1989

Bij het afscheid van dr. S.H. Levie als hoofd-directeur waren de collecties negentiende-eeuwse kunstnijverheid en schilderkunst met respectievelijk een verguld zilveren coupe van Froment-Meurice en een schilderij van Willem Roelofs verrijkt. De verzameling negentiende-eeuwse schilderkunst werd kort na de ambtsaanvaarding van Van Os wederom uitgebreid, en wel met een spectaculair doek van Kasper Karsen en Cornelis Springer, *Gezicht op Den Haag vanaf de Delftse Vaart in de zeventiende eeuw* (afb. 1). Dit schilderij, 200 x 340 cm groot, werd in 1852 vervaardigd als decoratie voor de feestzaal, ingericht ter gelegenheid van de onthulling van Rembrandts standbeeld te Amsterdam. Naar aanleiding van deze aankoop schonk de hoogbejaarde kleindochter van Cornelis Springer kort voor haar dood in september 1990 de kleine (48 x 58 cm) olieverschets voor dit schilderij.

Op 17 november vond de opening van de tentoonstelling *De Hollandse fijnschilders, van Gerard Dou tot Adriaen van der Werff* plaats (afb. 2). Bij de tentoonstelling verscheen een uitvoerige catalogus, waarop drs. Peter Hecht op 10 november bij de Rijksuniversiteit Utrecht was gepromoveerd. Dikwijls zijn de tentoonstellingen die het Rijksmuseum houdt het resultaat van onderzoek op vergeten of verguisde gebieden van de kunstgeschiedenis. Door de tentoonstel-

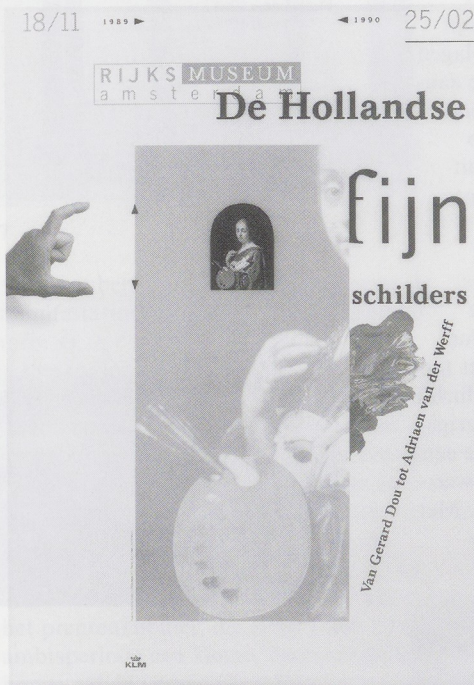
1989

On the departure of Dr S.H. Levie as director general the collections of nineteenth-century applied art and painting were enriched with a silver-gilt cup by Froment-Meurice and a painting by Willem Roelofs respectively. Shortly after Van Os took up his duties another addition was made to the collection of nineteenth-century painting, namely a spectacular canvas by Kasper Karsen and Cornelis Springer, View of The Hague from the Delftse Vaart in the Seventeenth Century (fig. 1). This picture, which measures 200 x 340 cm, was painted in 1853 as a decoration for the salon erected for the festivities marking the unveiling of the statue of Rembrandt in Amsterdam. Following this purchase the aged granddaughter of Cornelis Springer presented the small (48 x 58 cm) oil sketch for the painting shortly before her death in September 1990.

On 17 November the opening took place of the exhibition The Dutch 'Feinmalers', from Gerard Dou to Adriaen van der Werff (fig. 2). This was accompanied by an extensive catalogue, for which Peter Hecht had received his doctorate from the University of Utrecht on 10 November. The exhibitions held in the Rijksmuseum often result from research into forgotten or neglected areas of art history, which are thus brought back to public attention again. Examples of this are both genre painting, as a result of Tot lering en

1

2

ling komt zo'n gebied ook weer in de publieke belangstelling. Zowel de genreschilderkunst als gevolg van *Tot lering en vermaak* als de historieschilderkunst vanwege *God en de goden* zijn daar voorbeelden van. Ook voor de fijnschilderkunst, een stroming waar sedert het begin van de twintigste eeuw in het geheel geen waardering voor bestond, bleek dat het geval te zijn.

vermaak (*For Edification and Enjoyment*), and history painting, thanks to Gods, Saints and Heroes. The same proved to be true for the art of the *Feinmalers*, a movement which had suffered from a total lack of appreciation since the beginning of the twentieth century.

3

1990

Shortly after the Dutch *Feinmalers* exhibition it proved possible to acquire an important work by Eglon van der Neer, which had been shown there. This canvas, *Circe Punishing Glaucus by Transforming Scylla into a Monster* (fig. 3), is an example of the efforts of the later *Feinmalers*, alongside the production of genre pieces, to equip themselves for history painting, which even at the end of the seventeenth century was still regarded as the highest form of art (see Hoogstraten's *Inleyding*).

The television programme *Museum Treasures* enabled Henk van Os to put into practice his philosophy of bringing museum collections to the attention of wide swathes of the Dutch public in order to stimulate museum visits or preferably regular museum-going (fig. 4). The first programme, devoted to Hugo de Groot's book chest, went out on 4 January.

K. Schoemaker

1990

Kort na de tentoonstelling *De Hollandse fijnschilders* kon een belangrijk werk van Eglon van der Neer, dat ook deel van de tentoonstelling had uitgemaakt, verworven worden. Het op doek geschilderde *Circe straft Glaucoos door Scylla in een monster te veranderen* (afb. 3), is een voorbeeld van het streven van de latere fijnschilders om zich naast de productie van genrestukken te bekwamen in de historieschilderkunst, welke ook aan het einde van de zeventiende eeuw (zie Hoogstraten's *Inleyding*) nog als de hoogst gewaardeerde vorm van kunst werd beschouwd.

Met het tv-programma *Museumshatten* kon Henk van Os invulling geven aan zijn filosofie om museumcollecties in brede lagen van de Nederlandse bevolking onder de aandacht te brengen en zo (bij voorkeur herhaald) bezoek te stimuleren (afb. 4). Op 4 januari werd de eerste *Museumshat* uitgezonden, gewijd aan de boekenkist van Hugo de Groot.

Op het gebied van tentoonstellingen was *Schilders van Venetië* de eerste sedert de periode-Elffers, waarvan het Rijksmuseum de vormgeving aan een extern ontwerper toevertrouwde. Frans Lasès schiep met gedurfde wandkleuren en geblokte vlonders een origineel kader voor deze tentoonstelling, die een indrukwekkend overzicht bood van topwerken van de Venetiaanse veduteschilders. Met de opening van deze tentoonstelling, op

4

Schilders van Venetië

*Oorsprong en bloei
van de Venetiaanse vedute*

15 december 1990

10 maart 1991

dinsdag - zaterdag 10.00 - 17.00 uur

zondag 13.00 - 17.00 uur

Rijksmuseum Amsterdam

Stadhouderskade 47 Amsterdam 020 - 73 21 21

allentri

EUROPEAN SOCIETY

5

6

In the realm of exhibitions Painters of Venice was the first since the Elffers period for which the Rijksmuseum commissioned the design from an outside designer. With daring wall colours and platforms in black and white blocks Frans Lasès created an original setting for this exhibition, which offered an impressive survey of masterpieces by the Venetian vedute painters. The opening of the exhibition on 15 December signalled the start of the Amsterdam-Venice series of events (fig. 5).

7

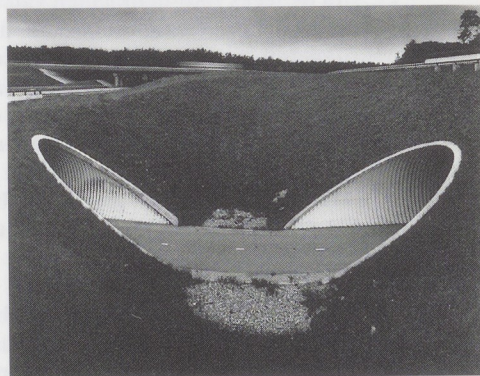
15 december, werd het startschot voor de manifestatie *Amsterdam-Venetië* gegeven (afb. 5).

Bij het afscheid van dr. J.W. Niemeijer als directeur van het Rijksprentenkabinet, op 21 december, werd de collectie op een zeer bijzondere wijze verrijkt. Een grote aquarel van Joseph William Mallord Turner, *Gezicht op Farnley Hall, vanuit Otley* (afb. 6), vormde een voorlopige bekroning op het verzamelbeleid van de scheidende directeur van het prentenkabinet, die tijdens zijn 17-jarige ambtsperiode een kleine, doch kwalitatief hoogstaande verzameling Engelse aquarellen wist op te bouwen.

De kwaliteit van de verzameling zeventiende- en achttiende-eeuwse meubelen van het Rijksmuseum staat op een bijzonder hoog peil. Het is niet eenvoudig deze verzameling adequaat uit te breiden, dan wel lacunes op te vullen, gezien het aanbod op de markt en het prijsniveau. Meermalen is in de periode 1980-'90 getracht een kabinet van de hand van Pierre Gole, een van oorsprong Neder-

On the departure of Dr J.W. Niemeijer as director of the Print Room on 21 December the collection was enriched in a very special way. A large watercolour by Joseph William Mallord Turner, View of Farnley Hall from Otley (fig. 6), became for the time being the crown of the collecting policy of the departing director who, during his seventeen years in office, had succeeded in building up a small, but technically choice collection of English watercolours.

The quality of the Rijksmuseum's collection of seventeenth and eighteenth-century furniture is exceptionally high. It is no easy matter to expand this collection adequately or fill gaps in view of the scarcity of such pieces on the market and the high prices. Many attempts had been made over the previous ten years to acquire a cabinet by Pierre Gole, an artist of Dutch origin who worked at the court of Louis XIV, but none of them had been successful. However, a late (c. 1670) work by this artist, who was responsible for the development of various forms of marquetry, turned up most unexpectedly at a sale from an Irish collection (fig. 7). Gole paved the way for the famous André-Charles Boulle and his late work exhibits a close relationship to early pieces by Boulle, who eventually outstripped him at the French court. Over the previous 150 years the cabinet had been somewhat neglected, but a spectacular restoration (see Bulletin van het Rijksmuseum 41 (1993), no 4) returned it to its former glory.

8

9

landse kunstenaar werkzaam aan het hof van Lodewijk XIV, te verwerven, doch steeds zonder succes.

Uit Iers bezit verscheen echter op een veiling geheel onverwacht een laat (ca. 1670) werk van deze kunstenaar, aan wie de ontwikkeling van verschillende vormen van marquetterie te danken is (afb. 7). Gole is de wegbereider van de beroemde André-Charles Boulle geweest; het late werk van Gole vertoont sterke verwantschap met vroege voorbeelden van Boulle, die hem uiteindelijk aan het koninklijk hof voorbijstreefde. Het meubel was de afgelopen 150 jaar nogal verwaarloosd, maar een spectaculaire restauratie (zie *Bulletin van het Rijksmuseum* 41 (1993), nr. 4) bracht het in zijn oude luister terug.

In de reeks foto-opdrachten van de afdeling Nederlandse Geschiedenis nam de opdracht *Landschap in Nederland* een bijzondere plaats in. De foto's van André-Pierre Lamoth en Jannes Linders (afb. 8) maakten enerzijds duidelijk hoe de mens en de techniek de natuur kunnen aantasten, terwijl anderzijds deze aantasting leidt tot nieuwe beelden en vormen in het landschap, elk met hun eigen esthetische waarde.

Met het Deltaplan voor Cultuurbehoud werden de Nederlandse (rijks)musea in de gelegenheid gesteld achterstanden op het gebied van conservatie en registratie in te

In the series of photographic commissions of the Department of Dutch History that entitled Landscape in the Netherlands occupies a special place. The photographs of André-Pierre Lamoth and Jannes Linders (fig. 8) clearly revealed on the one hand how man and technology can impair nature, while on the other that impairment leads to new images and forms in the landscape, each with its own esthetic value.

With the Delta Plan for Cultural Preservation the national museums of the Netherlands were given the opportunity to catch up in the spheres of conservation and registration. For the Rijksmuseum this meant a more rapid changeover to the central registration of basic data relating to the collection. To this end in 1991 a central computer and an automated collection management system were acquired and a network created. This also involved a change in the organization, which finally resulted in the creation of the Collection Management Section in 1993.

1991

For a large part of the year the presentation A Century Apart was held in the South Wing (fig. 9). This involved showing as much as possible of the Rijksmuseum's collection of nineteenth-century paintings before the South Wing was to be closed for several years on account of the planned renovation.

The Rijksmuseum's collection of Dutch seventeenth-century painting towers over all others in its range and variety as well as in its quality. Yet, according to present art-historical insights, there can certainly be said to be an imbalance within its component parts. In the recent past it had proved possible to fill the gaps in a number of fields (early Rembrandt, still lifes) with surprising results, although, unfortunately, Dutch Classicism still remained very poorly represented.

With the acquisition of A Young Woman Warming her Hands over a Pan of Coals by Caesar Boëthius van Everdingen this deficiency could be made good in an outstanding manner (fig. 10). Since the painting is a perfect example of the Classicist style and also has a most attractive subject, it easily earns its place in the collection.

halen. Voor het Rijksmuseum betekende dit, dat versneld kon worden overgegaan tot het centraal registreren van (basis)gegevens omtrent de collectie. Daartoe werden in 1991 een centrale computer en een geautomatiseerd collectiebeheersysteem aangeschaft, en werd een netwerk aangelegd. Ook voor de organisatie betekende dit een wijziging, welke in 1993 met de totstandkoming van het Staf-bureau Collectiebeheer zijn definitieve beslag vond.

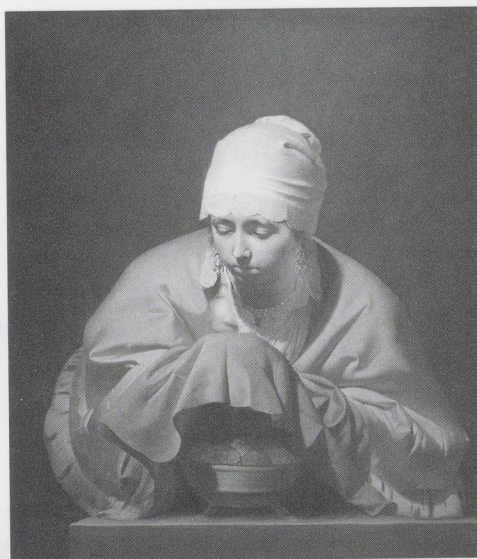
1991

In de Zuidvleugel werd gedurende een groot deel van het jaar de presentatie *Een eeuw apart* gehouden (afb. 9), waarin de collectie negentiende-eeuwse schilderijen van het Rijksmuseum nog één maal zo compleet mogelijk werd getoond, voordat de Zuidvleugel wegens de geplande renovatie voor een aantal jaren gesloten zou worden.

De collectie Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderkunst van het Rijksmuseum staat zowel qua omvang en veelzijdigheid als kwaliteit op eenzame hoogte. Toch is, naar de toenmalige kunsthistorische inzichten gemeenten, binnen die collectie op onderdelen zeker sprake van onevenwichtigheid. Op een aantal gebieden (vroeg Rembrandt, stillevens) konden in het afgelopen periode achterstanden met verrassend resultaat worden ingelopen, doch het Hollands classicisme bleef helaas zeer zwak vertegenwoordigd.

Met de verwerving van *Een jonge vrouw, haar handen warmend boven een vuurtest* van Caesar Boëthius van Everdingen kon op voortreffelijke wijze in deze lacune worden voorzien (afb. 10). Het schilderij is een perfect voorbeeld van de classicistische stijl, en bovendien qua voorstelling bijzonder aantrekkelijk, zodat het zijn plaats in de collectie moeiteloos verdient.

Voor de afdeling Nederlandse Geschiedenis was de renovatie en herinrichting van de zalen waar de negentiende en de twintigste eeuw tentoongesteld wordt een belangrijk item. In dat kader verwierf de afdeling een zilveren thee- en koffieservies, dat waarschijnlijk in 1873 aan Jan Dirk Preuyt, bur-

10

For the Department of Dutch History the renovation and reinstallation of the rooms where nineteenth and twentieth-century history are shown was an important event. In that context the department acquired a silver tea and coffee service, which was probably presented in 1873 to Jan Dirk Preuyt, Burgomaster of Geervliet and gentleman-farmer. All the pieces bear the prize medals which he won with his livestock (fig. 11).

An important moment in the history of the Rijksmuseum was the production of a comprehensive policy statement. Under the title Concern for the National Treasury the direction team set out its plans for the period 1991-1999. The first copy was presented to Minister D'Ancona during the opening of the Rembrandt exhibition in Berlin (fig. 12). It is most satisfactory to be able to report that by now the majority of the policy resolutions set out in the statement have either been implemented or preparations for their implementation are in hand.

It is not only geographically that London, Amsterdam and Berlin are virtually on a single line. The exhibition Rembrandt, the Master and his Workshop, the result of collaboration between the National Gallery (London), the Gemäldegalerie (Berlin) and the Rijksmuseum, opened in the Rijksmuseum on 3 December in the presence of H.M. the

11

12

gemeester van Geervliet en hereboer werd geschonken. Het servies is op alle stukken voorzien van de prijspenningen die Preuyt met zijn vee won (afb. 11).

Een belangrijk moment in de geschiedenis van het Rijksmuseum was de totstandkoming van een echte beleidsnota; onder de titel *Zorg voor de Nationale Schatkamer* legde het directieteam zijn plannen voor de periode 1991–1999 vast. Het eerste exemplaar werd in Berlijn, tijdens de opening van de Rembrandt-tentoonstelling, aan minister D'Ancona uitgereikt (afb. 12).

Met voldoening kan worden vastgesteld, dat het merendeel van de in de nota verwoorde beleidsvoornemens inmiddels is uitgevoerd, dan wel dat de uitvoering in voorbereiding is genomen.

Niet alleen geografisch gezien liggen Londen, Amsterdam en Berlijn vrijwel op één lijn. De tentoonstelling *Rembrandt, de meester en zijn*

13

14

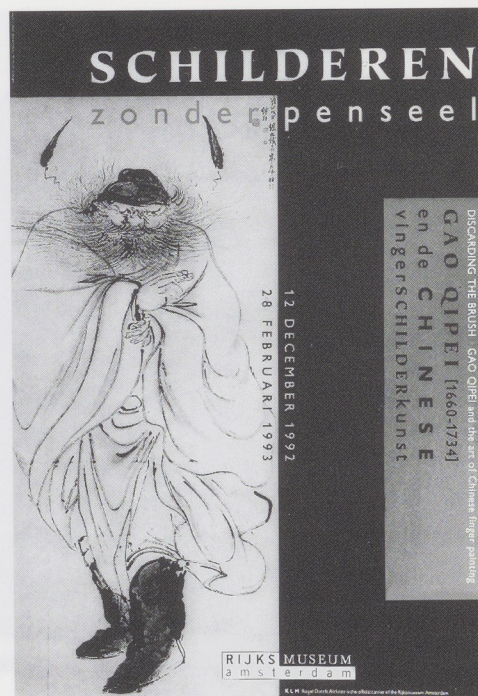
werkplaats, een samenwerkingsverband tussen de National Gallery (Londen), de Gemäldegalerie (Berlijn) en het Rijksmuseum werd op 3 december in aanwezigheid van H.M. de Koningin in het Rijksmuseum geopend (afb. 13). Vele bezoekers (340.000), veel sponsoravonden, lovende kritieken en goedverkochte catalogi maakten deze door Wim Quist ruimtelijk vormgegeven tentoonstelling tot een absoluut hoogtepunt in de geschiedenis van het Rijksmuseum. De geheel gerenoveerde ingang Oost voegde aan de allure van de tentoonstelling een extra dimensie toe.

1992

Toen het Rijksmuseum in 1985 fondsen wierf voor het jubileumgeschenk, Rembrandts *Portret van Haesje van Cleyburgh*, werd dit gedaan onder het motto *De laatste Rembrandt?* Het leek destijds ondenkbaar dat het Rijksmuseum ooit nog eens pogingen zou ondernemen om een Rembrandt te verwerven die in de collectie een rol zou kunnen spelen. Immers, na de verwerving van het vroege, in opdracht geschilderde portret van de Rotterdamse brouwersvrouw kon het Rijksmuseum de gehele ontwikkeling van Rembrandt, met alle aspecten van zijn kunstenaarschap, laten zien. Werken die nog op de markt zouden (kunnen) komen waren kwalitatief minder dan wat het museum in de collectie had, en met topstukken zouden zulke astronomische bedragen gemoeid zijn, dat alleen daarom al verwerving irreeël geacht zou moeten worden.

Die laatste gedachte overheerste toen het *Portret van Johannes Wtenbogaert* (afb. 14) in het voorjaar van 1992 in Amsterdam getoond werd, voorafgaand aan de veiling in Londen, op 8 juli. Hoe het uiteindelijk gelukt is dit meesterwerk aan de collectie van het Rijksmuseum toe te voegen is beschreven in eerdere afleveringen van dit *Bulletin van het Rijksmuseum* en andere publicaties. Dát het gelukt is, mag voor honderd procent op het conto van Henk van Os worden bijgeschreven.

Bij de verwerving van een topstuk van Rembrandt lijkt bijna alles in het niet te vallen.

15

Queen (fig. 13). A large number of visitors (340 000), many sponsor evenings, laudatory reviews and a catalogue that sold well made this exhibition, of which the display was designed by Wim Quist, an absolute peak in the Rijksmuseum's history. The completely renovated East Entrance added an extra dimension to its allure.

1992

For the Rijksmuseum's fund-raising campaign in 1985 for the centenary gift, Rembrandt's *Portrait of Haesje van Cleyburgh*, the motto was *The Last Rembrandt?* At that point it seemed unthinkable that the museum could ever again make an attempt to acquire a Rembrandt that would play an important part in the collection. After all, since the acquisition of that early portrait of the Rotterdam brewer's wife painted to commission the museum has been able to show Rembrandt's entire development with all the aspects of his artistry. Works that could still come on to the market were of a lesser quality than those the museum already had in its collection, while the prices for masterpieces would be so astronomical that that alone would rule out any possibility of acquisition.

16

Het was echter heel bijzonder dat het Rijksmuseum een tentoonstelling kon wijden aan een schilder, die in zijn eigen land, China, een faam genoot die met die van Rembrandt kon wedijveren: Gao Qipei, die leefde van 1660 tot 1734 (afb. 15). Het bijzondere van Gao Qipei was, dat hij schilderde met vingers en nagels, zonder penseel derhalve. Het inrichten van deze tentoonstelling, met de vele metershoge schilderijen, was geen eenvoudige opgave. Het ontwerp van Igor Sant'hagens en de grafische vormgeving van Dick Letema leverden echter een heldere structuur op, waarin de ook voor de westerse beschouwer zeer toegankelijke werken goed tot hun recht kwamen.

17

This last consideration was uppermost when in the spring of 1992 the Portrait of Johannes Wtenbogaert was exhibited in Amsterdam before it was to be sold in London on 8 July (fig. 14). How the Rijksmuseum eventually succeeded in adding this masterpiece to its collection is described in earlier numbers of this Bulletin van het Rijksmuseum and other publications. That it did succeed is due one hundred percent to the efforts of Henk van Os.

By comparison with the acquisition of a masterpiece by Rembrandt almost everything else pales into insignificance. It was, however, something very out of the ordinary that the Rijksmuseum could devote an exhibition to a painter who in his own country, China, enjoyed a fame to rival that of Rembrandt here, namely Gao Qipei, who lived from 1660 to 1734 (fig. 15). The remarkable thing about him is that he painted with his fingers and nails, in other words without a brush. The installation of this exhibition, with many metres-high paintings, was no simple matter, but the design by Igor Sant'hagens and the graphic design by Dick Letema provided a lucid structure in which the works, highly accessible even to western viewers, were seen to best advantage.

The Department of Asiatic Art has under its aegis a small, but high-quality collection of objects from the important cultures of Asia, which enables it to display artistic masterpieces of various regions and periods. To these a further masterpiece was added with the acquisition of an eleventh-century Indian stone relief of The Goddess Durga Slaying the Buffalo Demon (fig. 16). As so often, it was the Rijksmuseum Foundation that provided the financial aid necessary for the acquisition of this work.

One of the fundamental elements on which Henk van Os's policy is based is the lowering of the threshold in order to encourage repeated visits to museums. It was for this reason, as well as to show what had changed in the museum over recent years, that the Open Day was organized. On Sunday, 8 November, the museum opened its doors in the morning for a

De afdeling Aziatische Kunst beheert een kleine, maar kwalitatief hoogstaande collectie voorwerpen uit de belangrijke cultuurgebieden van Azië. De afdeling kan artistieke hoogtepunten uit diverse gebieden en perioden tonen.

Door de verwerving van het elfde-eeuwse Indiase stenen reliëf, voorstellende *De godin Durga die de buffeldemon doodt* kwam daar een hoogtepunt bij (afb. 16). De Rijksmuseum-Stichting zorgde, zoals zo dikwijls, voor de gewenste financiële steun om dit werk te verwerven.

In de beleidsuitgangspunten van Henk van Os is de verlaging van de drempels om tot herhaald museumbezoek te komen een wezenlijk element. Daarom, maar ook om te laten zien, wat er de jaren daarvoor in het museum was veranderd, werd de Open Dag georganiseerd. Op zondag 8 november opende het museum 's morgens de deuren met een gevarieerd programma, met o.a. bekende Nederlanders die over hun favoriete kunstwerk vertelden, conservatoren met uitleg bij collectieonderdelen (afb. 17), muziek, activiteiten voor kinderen en speciale lezingen in de David Röellzaal. De Open Dag is inmiddels een jaarlijks terugkerend evenement; bij de Rijksmuseumkraam op de Uitmarkt is een veelgestelde vraag: *Wanneer is de Open Dag?*

Aan het versterken van de collectie negentiende-eeuwse kunstnijverheid kon in 1992 op spectaculaire wijze invulling worden gegeven door de verwerving van een zeer fraaie secretaire, toegeschreven aan Adam Weisweiler en vervaardigd voor de Parijse handelaar Martin-Eloy Lignereux. Dit meubel werd in 1804 door Lord Elgin, de bekende diplomaat en kunstverzamelaar, gekocht voor zijn Parijse woning; het meubel is later naar zijn Schotse landhuis Broomhall verhuisd, waar het sedertdien door de opeenvolgende generaties Elgin ongestoord is beheerd. Op de veiling van de collectie van de elfde graaf van Elgin kon dit empire-meubel met gelden van de Belpport-Familienstiftung verworven worden (afb. 18).

18

varied programme, which included Dutch celebrities talking about their favourite works of art, curators explaining parts of the collection (fig. 17), music, activities for children and special lectures in the David Röell Auditorium. By now the Open Day has become an annual event and When is the Open Day? is a much-asked question at the Rijksmuseum stand at the annual market for concert and theatre tickets, etc.

In 1992 it proved possible to strengthen the collection of nineteenth-century applied art in a spectacular way by the acquisition of a very fine Empire secretaire attributed to Adam Weisweiler and made for the Paris dealer Martin-Eloy Lignereux. This piece was bought in 1804 by Lord Elgin, the famous diplomat and art collector, for his house in Paris. It was later moved to Broomhall, his country house in Scotland, where it had since remained undisturbed in the possession of successive generations of Elgins. It was acquired at the sale of the collection of the eleventh Earl of Elgin with funds from the Belpport-Familienstiftung (fig. 18).

19

Schenken en legaten hebben in de verzameling van het Rijksmuseum in belangrijke mate bijgedragen aan de groei van de collecties.

In verband met de ontwikkelingen op het gebied van collectievorming en de fiscale aspecten die aan schenkingen verbonden zijn bracht het Rijksmuseum een aan schenkingen gewijd nummer van het *Bulletin van het Rijksmuseum* (40 (1992), nr. 3) uit, waarmee een bijdrage aan de discussie over deze onderwerpen kon worden geleverd. In de zogenaamde Nachtwachtuitbouw werd een presentatie van door schenking of legaat verkregen topwerken uit de afgelopen vijf jaar getoond, waarmee duidelijk werd dat ook nu nog deze vormen van verwerving de collectie wezenlijk kunnen verrijken.

1993

Begin januari werd de Zuidvleugel gesloten voor het publiek en werd de ontruiming ter hand genomen. Een deel van de collecties Aziatische kunst en negentiende-eeuwse schilderkunst ging als *Het Rijks op reis*, naar diverse musea in het land. Om de financiering van de verbouwing van de Zuidvleugel rond te krijgen werd een publieksactie opgezet, waarbij ondermeer in een loterij drie door de kunsthandel ter beschikking gestelde schilderijen te winnen waren. Van de – toch al lage – verkoopprijs van het boek *Een eeuw apart* werd door de uitgever vijf gulden per verkocht exemplaar voor de renovatie ter

Gifts and bequests have made an important contribution to the growth of the collections over the Rijksmuseum's history.

In connection with developments in the field of collection-forming and the fiscal aspects involved in making donations the Rijksmuseum devoted a number of the Bulletin van het Rijksmuseum (40 (1992), no 3) to gifts, thus offering a contribution to the discussion on these matters. In the Night Watch Extension a presentation was mounted of masterpieces acquired by gift or bequest over the preceding five years. This made it clear that this method of acquisition can still materially enrich the collection at the present time.

1993

*At the beginning of January the South Wing was closed to the public and the work of emptying it began. Part of the collections of Asiatic art and nineteenth-century paintings went to various museums in the country in travelling exhibitions. In order to raise the money for the rebuilding of the South Wing a public campaign was organized. This included, among other things, a lottery in which the prizes were three paintings donated by art dealers. Although the price of the book *A Century Apart* was already low, five guilders from each copy sold were made available by the publisher for the renovation. The campaign ended in December with a direct transmission from the museum of the television programme *Sonja* on Saturday (fig. 19).*

20

beschikking gesteld. Met een rechtstreekse uitzending vanuit het museum van *Sonja op Zaterdag* werd de actie in december afgesloten (afb. 19).

Met een collectie van een omvang en veelzijdigheid als die van het Rijksmuseum lijkt het niet noodzakelijk of gewenst nieuwe verzamelsectoren aan te boren.

Toen de Rijksdienst Beeldende Kunst voor het permanent beheren van een collectie van eminent nationaal belang als de fotocollectie negentiende eeuw (de collecties Hartkamp en Diepraam), de meest geschikte instelling zocht, was het Rijksmuseum de aangewezen plaats. Voor het fysieke beheer waren alle faciliteiten aanwezig, terwijl bovendien in de diverse verzamelingen en collectieonderdelen van het museum zich een groot aantal 'vergeten', maar uiterst belangrijke foto's uit de negentiende eeuw bevond. Daarnaast bleek de bibliotheek een aantal standaardwerken op dit gebied te bevatten. Zo breidde de collectie van het Rijksmuseum zich van het ene moment op het andere met 60.000 voorwerpen van hoge kwaliteit uit. Op 26 januari 1994 werd de collectie door de directeur van de Rijksdienst Beeldende Kunst, drs. R. de Haas, officieel aan het Rijksmuseum overgedragen (afb. 20).

Het Rijksmuseum kan voor bijna alle collectieonderdelen beschikken over gespecialiseerde, ervaren restauratoren. Hoe ervaren ook, de restauratie van Rembrandts is en blijft een grote uitdaging.

Met financiële steun van ABN/AMRO werd in de jaren 1990–1993 de restauratie van zeven late Rembrandts, waaronder *De Staalmeesters* en *Het Joodse Bruidje* uitgevoerd (afb. 21). In de presentatie *Rembrandt in nieuw licht* werden de resultaten getoond. In deze presentatie werd ook de inmiddels van vele lagen door sigarenrook vergeelde vernis ontane *Wtenbogaert* opgenomen.

Aparte vermelding in dit kader verdient Rembrandts *Anatomische les van dr. Deyman*. Dit schilderij, bruikleen van de gemeente Amsterdam, werd na *Rembrandt in nieuw licht* overgedragen aan het Amsterdams His-

21

With a collection of the extent and scope of that in the Rijksmuseum it would hardly seem either necessary or desirable to embark on new fields.

Nonetheless when the Netherlands Office for Fine Art was in search of the most suitable institution for the permanent placing of a collection of prime national importance like that of nineteenth-century photographs (the Hartkamp and Diepraam Collections), the Rijksmuseum was the obvious place. It possessed all the facilities needed for the conservation of the material, while in various collections and sub-collections in the museum there further proved to be a large quantity of 'forgotten', but extremely important nineteenth-century photographs. In addition the library proved to contain a number of standard works on the field. Thus the Rijksmuseum's collection grew from one moment to the next by 60 000 objects of high quality. Mr R. de Haas, director of the Netherlands Office for Fine Art, transferred the collection officially to the Rijksmuseum on 26 January 1994 (fig 20).

*The Rijksmuseum has specialized and experienced restorers on hand for nearly all the components of its collection. But however experienced one may be, the restoration of Rembrandts remains a great challenge. With financial aid from the ABN/AMRO Bank seven late Rembrandts were restored over the years 1990 to 1993, including *The Syndics* and *The Jewish Bride* (fig. 21). The results were*

22

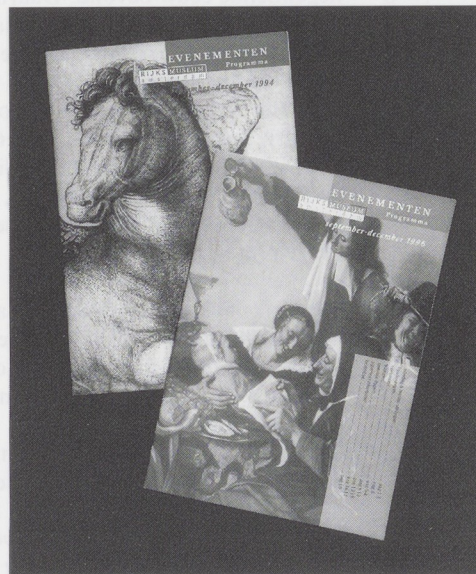
torisch Museum, waarmee bewezen werd dat oude kwesties in goede harmonie opgelost kunnen worden.

Voor de *Dageraad der Gouden Eeuw*, de grote wintertentoonstelling van 1993–1994, vormde de veelzijdigheid van de museumcollectie de basis. Door samenwerking tussen de afdelingen Schilderijen, Beeldhouwkunst en Kunstnijverheid en het Rijksprentenkabinet ontstond een presentatie waarin de objecten in hun onderlinge samenhang aantoonde dat de kunst uit de periode 1580–1620 in alle opzichten met die der Gouden Eeuw kan wedijveren (afb. 22). De kracht van dit soort tentoonstellingen is enerzijds dat nieuwe (kunsthistorische) inzichten ontstaan en nieuw onderzoek wordt gestimuleerd, anderzijds dat het publiek in groten getale kan genieten van de unieke combinatie van kunstwerken die getoond wordt. Wim Crouwel, zelf oud-museumdirecteur, ontwierp de tentoonstelling, waarbij de vitrines door hun esthetiek en functionaliteit opvielen. Met bijna 300.000 bezoekers was de *Dageraad* na de Rembrandt-tentoonstellingen de grootste publiekstrekker in de geschiedenis van het Rijksmuseum.

shown in a presentation entitled *Rembrandt in a New Light*, in which the *Wtenbogaert*, from which many layers of varnish yellowed by cigar smoke had meanwhile been removed, was also included.

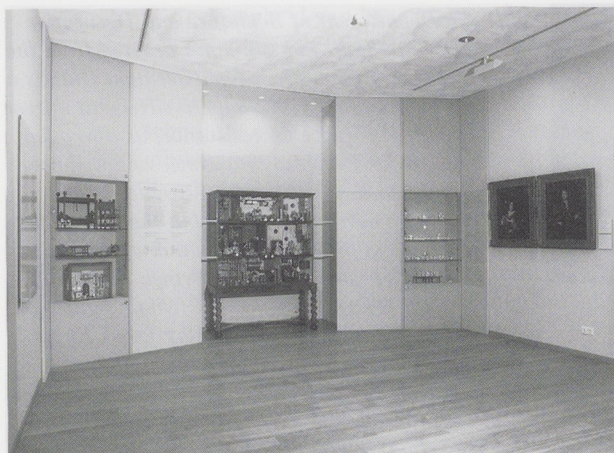
Special mention must be made in this context of Rembrandt's *Anatomy Lesson of Dr Deyman*. After *Rembrandt in New Light* this painting, on loan from the City of Amsterdam, was transferred to the Amsterdam Historical Museum, proving that old problems can be solved in a thoroughly amicable manner.

The Dawn of the Golden Age, the major winter exhibition of 1993–1994, was based on the diversity of the museum's collection. The Department of Paintings, the Department of Sculpture and Decorative Arts and the Print Room collaborated to create a presentation in

23

which the objects in their mutual cohesion demonstrated that the art of the period 1580–1620 could compete in all respects with that of the Golden Age (fig. 22). The strength of exhibitions of this type is on the one hand that they afford new art-historical insights and stimulate new research, while on the other the public in great numbers can enjoy the unique

24

1994

De steeds toenemende publieke belangstelling voor het Rijksmuseum is mede te danken aan de ontwikkeling van een aantal nieuwe activiteiten, waaronder lezingen, dia-programma's, de Open Dag en het organiseren van rondleidingen.

Om deze extra bedrijvigheid ook qua organisatie in goede banen te leiden werd per 1 januari het bureau Evenementen in het leven geroepen. Het bureau produceert ook het evenementenboekje, dat twee maal per jaar verschijnt (afb. 23).

Een door het vsb Fonds gesponsord project, de restauratie van de poppenhuizen, vond een waardige bekroning met de feestelijke heropening van de ingrijpend gerenoveerde Poppenhuiszaal (afb. 24). Door een gelukkig toeval kwamen de door Nicolaas Maes geschilderde portretten van de eigenaresse van het grote poppenhuis, Petronella Dunois, en haar echtgenoot Pieter van Groenendijk, vlak voor de heropening van de Poppenhuiszaal op de markt. Het vsb Fonds stelde het museum in staat deze portretten te verwerven.

Wederom was een negentiende-eeuws kunstwerk een van de belangrijkste aanwinsten van de afdeling Beeldhouwkunst en Kunstnijverheid. Koning Willem I bestelde in 1829

combination of works of art on display. Wim Crowwel, himself a former museum director, designed the exhibition, in which the cases were particularly striking both esthetically and functionally. With nearly 300,000 visitors, the Dawn, second only to the Rembrandt exhibitions, attracted the largest number of visitors in the Rijksmuseum's history.

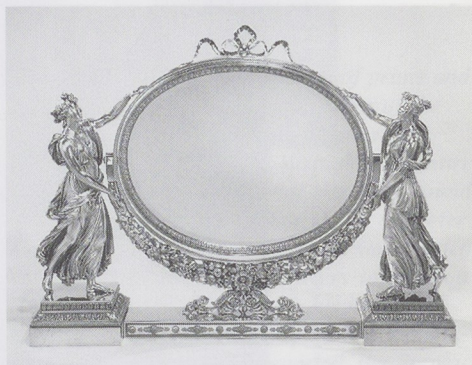
1994

The growing public interest in the Rijksmuseum is partly owed to the development of a number of new activities, including lectures, slide-shows, the Open Day and the organization of guided tours.

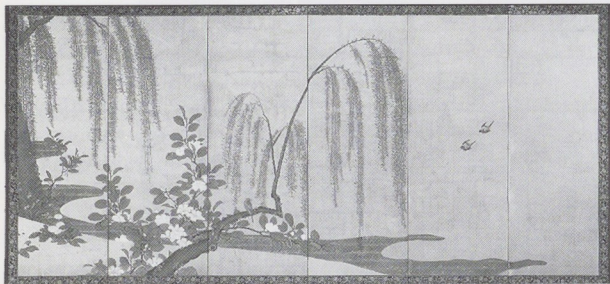
To keep these additional activities on the right track, also as far as their organization is concerned, an Events Section was created on 1 January. This also produces the programme of events, which appears two times a year (fig. 23).

A project sponsored by the vsb Fund, the restoration of the dolls' houses, was rounded off in a worthy manner by the festive re-opening of the radically renovated dolls' house room (fig. 24). By a happy chance the portraits by Nicolaas Maes of the owner of the large dolls' house, Petronella Dunois, and her husband, Pieter van Groenendijk, came on to the market just before the re-opening. The vsb Fund made it possible for the museum to acquire them.

Once again a nineteenth-century work of art was one of the most important acquisitions of

25

26

bij de Brusselse zilversmid Joseph-Germain Dutalis een zilveren toiletstel, met als middelpunt deze kapitale verguld zilveren toiletspiegel (afb. 25), als huwelijksgeschenk voor zijn dochter prinses Marianne, die verloofd was met de Zweedse prins Gustav. Het voorgenoemen huwelijk ging niet door, maar een jaar later vond het toiletstel toch zijn bestemming, omdat de prinses toen huwde met prins Albert van Pruisen. De ontwerpen voor de vrouwenbeelden aan weerszijden van de spiegel zijn van Louis Royer, ondermeer bekend van het standbeeld van Rembrandt in Amsterdam, opgericht in 1852.

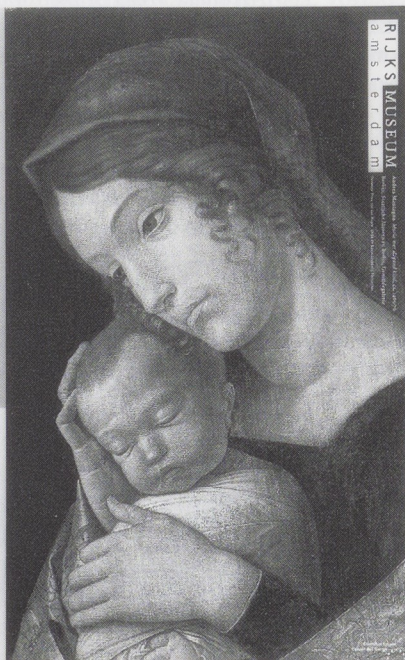
the Department of Sculpture and Decorative Arts. In 1829 King William I ordered from the Brussels silversmith Joseph-Germain Dutalis a silver toilet set, with a superb silver-gilt mirror (fig. 25) as *pièce de résistance*, as a wedding present for Princess Marianne, who was betrothed to Prince Gustav of Sweden. That marriage never took place, but the toilet set nonetheless found its destination a year later, when the princess married Prince Albert of Prussia. The designs for the female figures on either side of the mirror are by Louis Royer, who is famous for, among other things, the statue of Rembrandt erected in Amsterdam in 1852.

On the occasion of its 75th anniversary in 1993 the Society of Friends of Asiatic Art acquired a pair of extremely fine Japanese screens of the *Onkoku School* dating from c. 1630–1660 (fig. 26) with the aid of contributions from the Rembrandt Society and the Rijksmuseum Foundation. The renovation of the rooms of the Department of Asiatic Art in the South Wing has provided facilities for the display of objects like screens and paintings, which were lacking in the old situation.

Gebed in Schoonheid

Schatten van privé-devotie 1300–1500
26 november 1994 – 26 februari 1995

VISA

Henk van Os had already begun to think about the exhibition *The Art of Devotion in the Late Middle Ages in Europe 1300–1500* (fig. 27) when he was working himself in at the Rijksmuseum in the months preceding his taking up his post as director general. A selection of small objects, made for the private devotion of Late Medieval Europeans was displayed in the Gallery of Honour. With his daring design Keso Dekker on the one hand made ingenious use of the cathedral-like character of the gallery, while on the other he managed to emphasise the intimacy so perfectly represented by these objects.

1995

The Ter Borch family of painters are well represented in the Rijksmuseum. In the Print Room, for example, are to be found the drawings from the studio estate of Gerard, the father, and his children. The drawings and poems in the album of Gesina ter Borch, also in the Print Room, are another source of

Ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan, in 1993, verwierf de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst een paar uiterst fraaie kamerschermen uit de Japanse Onkoku-school uit ca. 1630–1660 (afb. 26). Aan deze jubileumaankoop droegen de Vereniging Rembrandt en de Rijksmuseum-Stichting bij. In de zalen van de afdeling Aziatische Kunst in de Zuidvleugel zijn voor het tentoonstellen van voorwerpen als schermen en schilderijen bij de renovatie faciliteiten aangebracht, die in de oude situatie ontbraken.

Over de tentoonstelling *Gebed in schoonheid. Schatten van privé-devotie 1300–1500* (afb. 27) begon Henk van Os al te denken toen hij zich, in de maanden voorafgaand aan zijn aantreden als algemeen directeur, in het Rijksmuseum aan het inwerken was. Een selectie van kleine voorwerpen, gemaakt voor de individuele godsdienstbeoefening en -beleving van de laat-middeleeuwse Europeaan, werd in de Eregalerij tentoongesteld. Met zijn gedurfde ontwerp maakte Keso Dekker aan de ene kant ingenieus gebruik van het kathedraal-achtige karakter van de Eregalerij, aan de andere kant wist hij de intimiteit die deze voorwerpen bij uitstek vertegenwoordigen, te benadrukken.

1995

De schildersfamilie Ter Borch is in het Rijksmuseum goed vertegenwoordigd. Zo bevindt zich in het Rijksprentenkabinet de atelier-nalatenschap van de tekeningen van vader Gerard en zijn kinderen. Het album van Gesina ter Borch, eveneens in het prentenkabinet, is met tekeningen en gedichten een bron van kennis over de familie. De jongste van de Ter Borchs, Moses, was zeer getalenteerd. Hij koos er in 1664, als 20-jarige, echter voor om de Republiek te dienen en voer in 1667 onder De Ruyter naar Chatham. Bij een landingsactie ter hoogte van Harwich, een maand na de succesvolle aanval op de Engelse vloot, kwam Moses om het leven. Gesina en Gerard junior hebben in het in 1995 verworven Memorieportret de gedachtenis aan hun geliefde (half)broer op ontroerende wijze levend gehouden door de majesteitlijke weergave van zijn beeltenis en

28

information about the family. The youngest of the Ter Borchs, Moses, was highly talented, but in 1664, at the age of twenty, he elected to serve the Republic, sailing to Chatham in 1667 under Admiral De Ruyter. He died during a landing near Harwich a month after the successful attack on the English fleet. Gesina and Gerard the Younger kept the memory of their beloved (half-)brother alive in a moving way in this memorial portrait by the majestic rendering of his likeness and by surrounding him with a multitude of attributes, each with its own symbolism (fig. 28).

The oldest core of the collection of prints and drawings in the Print Room consists of the collection of Pieter Cornelis Baron van Leyden, acquired in 1807. Virtually the entire graphic oeuvre of Rembrandt was to be found in the Van Leyden Collection. In 1738 Pieter Cornelis's father, Diederik Baron van Leyden, commissioned Jan Baptist Xavery to design a fantastic marble fireplace for his house on Rapenburg in Leiden. In 1908, when the interior of this house was dismantled, the fireplace was auctioned at Frederik Muller's and knock-

29

door hem met een veelheid aan attributen te omgeven, die elk een eigen symboliek vertegenwoordigen (afb. 28).

De oudste kern van de collectie prenten en tekeningen in het Rijksprentenkabinet wordt gevormd door de in 1807 aangekochte collectie van Pieter Cornelis baron van Leyden. In de collectie Van Leyden was nagenoeg het complete grafische oeuvre van Rembrandt aanwezig.

Pieter Cornelis' vader, Diederik baron van Leyden, gaf in 1738 aan Jan Baptist Xavery de opdracht voor het ontwerpen van een fantastische marmeren schouw voor zijn woonhuis aan het Rapenburg in Leiden. In 1908 werd het interieur van dit huis ontmanteld; de schouw werd bij Frederik Muller geveild en aan de Amerikaanse krantenmagnaat William Randolph Hearst toegeslagen, waarmee een zwerftocht door Noord- en Zuid-Amerika begon. Diverse keren wisselde de schouw van eigenaar. In de late jaren '40 zijn al eens pogingen ondernomen om dit monumentale, met vrijstaande beelden versierde kunstwerk voor het Rijksmuseum te verwerven (afb. 29). Bijna vijftig jaar later lukte dat uiteindelijk.

Reeds vanaf 1986 was het streven van het ministerie van WVC erop gericht om te komen

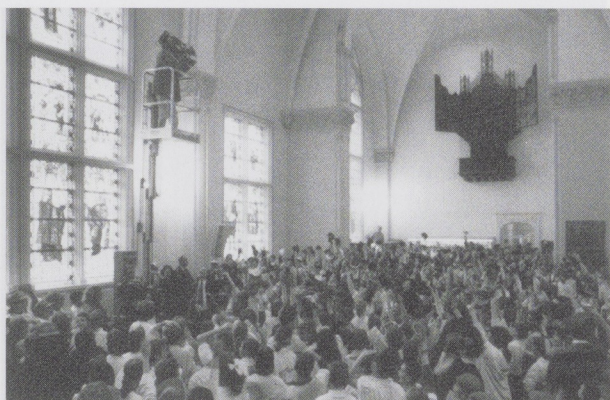
ed down to the American newspaper magnate, William Randolph Hearst, thus embarking on wanderings through North and South America. In the late forties attempts were already made to acquire this monumental work of art adorned with freestanding statues (fig. 29) for the Rijksmuseum. Now, nearly fifty years later, they finally succeeded.

From as early as 1986 the Ministry of Welfare, Health and Cultural Affairs aimed to achieve greater independence for the national museums in relation to the Government. In December 1988 the minister announced that the museums would acquire autonomy in a form to be more closely defined. The final choice fell on foundations on the commission model, which would be responsible for the maintenance of the collections and the buildings while these remained the property of the State. The Rijksmuseum was among the last group of museums to gain autonomy: 30 June saw the signing of the protocols whereby the Stichting Het Rijksmuseum (The Rijksmuseum Foundation) became a fact. The first acquisition of the new foundation was the pen, used for the signing of the protocols. The Under-Secretary for Culture, Dr. Aad Nuis, handed this pen over to Henk van Os, in order to add it to the Rijksmuseum's collection (fig. 30).

A most unusual event was undoubtedly the visit made to the Rijksmuseum by a thousand

30

31

tot een grotere onafhankelijkheid van de rijksmuseum ten opzichte van de rijksoverheid. In december 1988 kondigde de minister aan dat de musea verzelfstandigd zouden worden, in een nader te bepalen vorm. Uiteindelijk werd gekozen voor stichtingen volgens het commissarissenmodel die het beheer gingen voeren over de collecties en de gebouwen, die eigendom van het rijk bleven. Het Rijksmuseum zat in de laatste groep van te verzelfstandigen musea; op 30 juni vond de ondertekening van de protocollen plaats, waarmee de Stichting Het Rijksmuseum een feit was. De eerste aanwinst van de nieuwe stichting was de pen waarmee de ondertekening plaatsvond; deze werd door de staatssecretaris van Cultuur, Aad Nuis, aan Henk van Os overgedragen om in de collectie van het Rijksmuseum op te nemen (afb. 30).

Een bijzondere gebeurtenis was zeker het bezoek dat duizend Helmondse schoolkinderen op uitnodiging van Henk van Os aan het Rijksmuseum brachten (afb. 31), geheel passend in de filosofie van drempelverlaging voor het Nederlandse publiek, te beginnen bij de schoolgaande jeugd.

Een gedenkwaardig moment in 1995 was de voltooiing van de tweedelige catalogus *Glass in the Rijksmuseum*. Toen deel 2 van deze omvangrijke publicatie al ter perse was, schonk de bekende Amsterdamse verzamelaar Joost R. Ritman dit bijzondere laat-zestiende-eeuwse dubbelglas met diamantgra-

32

schoolchildren from Helmond on the invitation of Henk van Os (fig. 31), entirely in the spirit of his philosophy of lowering the barriers for the Dutch public, beginning with young people of school age.

*Another moment worth commemorating in 1995 was the completion of the two volume catalogue *Glass in the Rijksmuseum*. When volume 2 of this comprehensive publication had already gone to press, the famous Amsterdam collector Joost R. Ritman presented this unusual late-sixteenth century diamond-encrusted dice glass with silver mounts (fig. 32). It was still just possible to include the glass in the catalogue under number 1a.*

There is no disputing about taste, as the Ancient Romans already agreed. That an exhibition in the Rijksmuseum could give rise to a television debate on taste is characteristic of the way in which Henk van Os carried out his task as director. 'The Age of Ugliness', on Dutch interior art of the vilified period 1835-1895, was unusual in more than one respect (fig. 33). Both the design by Ulf Moritz and the objects on display provoked

33

vure en zilveren monture (afb. 32). Het glas kon, onder nummer 1a, nog net in de catalogus worden opgenomen.

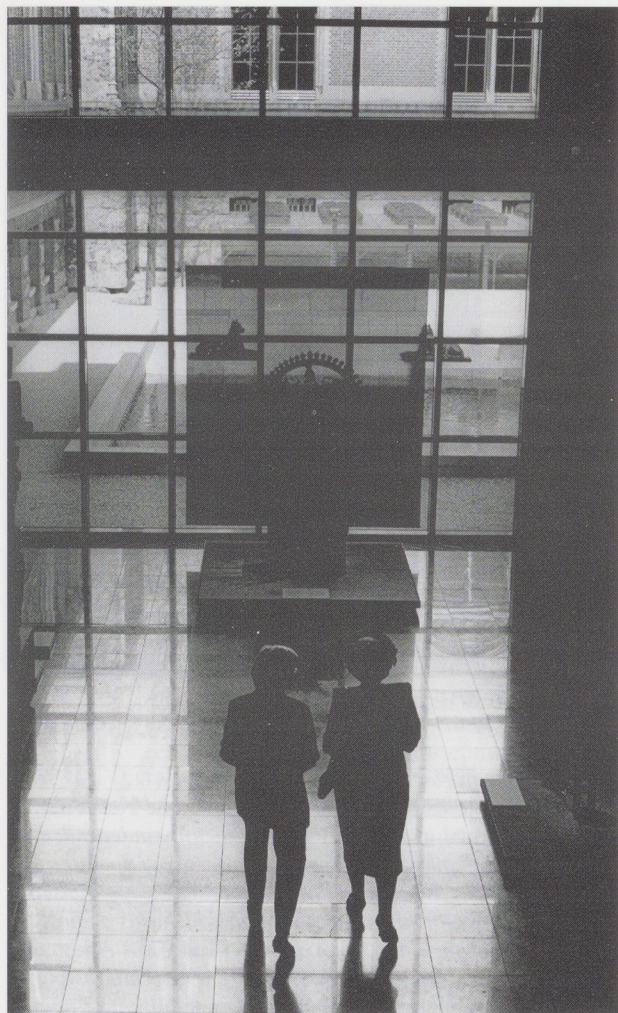
Over smaak valt niet te twisten, daarover waren de oude Romeinen het al eens. Dat een tentoonstelling in het Rijksmuseum aanleiding zou kunnen zijn voor een *Smaakdebat* op de televisie is tekenend voor de wijze waarop Henk van Os zijn directeurschap heeft vervuld. 'De Lelijke Tijd', over Nederlandse interieurkunst uit de verguisde periode 1835-1895, was in meer dan één opzicht bijzonder (afb. 33). Zowel de inrichting van Ulf Moritz als de tentoongestelde voorwerpen maakten op grote schaal discussies los. Dat de verguizing van die periode begrijpelijk, maar misschien ten onrechte is geweest, zou een eerste voorzichtige conclusie kunnen zijn. De catalogus geeft in ieder geval een uitstekend wetenschappelijk gefundeerd inzicht in de negentiende-eeuwse productie van kunstnijverheid voor de betere kringen in ons land.

discussion on a big scale. A first cautious conclusion could be that the vilification of that period is understandable, but perhaps not entirely justified. At all events the catalogue provides an outstanding scholarly survey of the applied arts produced for the upper classes in this country in the nineteenth century.

During the renovation of the South Wing the Rijksmuseum compiled two travelling exhibitions from the collection of eighteenth and nineteenth-century paintings, entitled *The Age of Elegance* and *Breitner and his Age* respectively. The second of these aroused a great deal of interest in Japan and the Rijksmuseum succeeded in generating additional income by

34

35

Tijdens de verbouwing van de Zuidvleugel stelde het Rijksmuseum twee reizende tentoonstellingen uit de collectie achttiende- en negentiende-eeuwse schilderkunst samen, respectievelijk *Het Galante Tijdperk* en *Breitner en zijn tijd*. Voor deze laatste bestond in Japan veel belangstelling; door de tentoonstelling ook aan een drietal Japanse musea ter beschikking te stellen (onder de titel *Van Gogh and his Contemporaries*) wist het Rijksmuseum extra inkomsten te genereren. Met *Anemonen* van Floris Verster (afb. 34) wordt een lacune in de collectie opgevuld, die zich in feite pas openbaarde bij het samenstellen van de tentoonstelling *Breitner en zijn tijd*. Dat de aankoop uit de opbrengst van die tentoonstelling werd gefinancierd is daarom geen toeval.

36

also making the exhibition available to three museums there, changing the title to *Van Gogh and His Contemporaries*. With *Anemonen* by Floris Verster (fig. 34) a gap in the collection was filled, which had actually only been revealed during the compilation of the *Breitner* exhibition. Thus the financing of this purchase by the proceeds of that exhibition is no coincidence.

1996

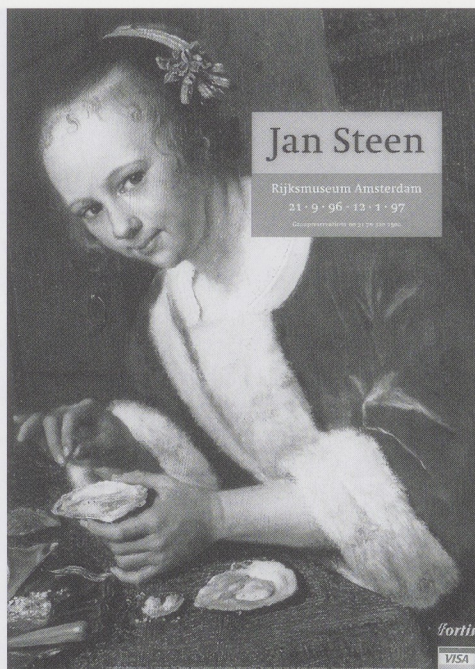
On 24 April 1996, in the presence of H.M. the Queen, the South Wing was reopened (fig. 35). This project was also the last commission to be carried out by Wim Quist as architect of the Rijksmuseum building. Since his advent in 1980 Quist, with his clear view of Cuypers' architecture, had set himself to restore that architecture in the museum galleries again in so far as this was possible and meaningful. The renovation of the South Wing was to the building what the acquisition of the Wtenboogaert was to the collection. With these two projects alone Henk van Os has acquired for himself an ineradicable place in the history of the Rijksmuseum.

1996

Op 24 april 1996 werd, in aanwezigheid van H.M. de Koningin, de Zuidvleugel heropend (afb. 35). Dit project was tevens de laatste opdracht die Wim Quist als architect van de Rijksmuseum-gebouwen uitvoerde. Sinds zijn aantreden in 1980 heeft Quist zich met zijn heldere kijk op de architectuur van Cuypers ervoor ingezet deze architectuur waar mogelijk en zinvol weer terug te brengen in de museale ruimten. De renovatie van de Zuidvleugel is voor het gebouw geweest wat de verwerving van de *Wtenbogaert* voor de collectie betekende. Met deze twee feiten heeft Henk van Os zich een onuitwisbare plaats in de geschiedenis van het Rijksmuseum verworven.

Adriaen van der Werff (1659–1722) gold in zijn tijd als *de beste schilder die Nederland ooit had voortgebracht*. Financieel onafhankelijk door zijn aanstelling als hofschilder van de keurvorst van de Palts kon hij zich wijden aan de historieschilderkunst, waarvan deze aanwinst een fraai voorbeeld is. *God roept Adam en Eva ter verantwoording* (afb. 36) is ook vanuit een ander dan schilderkunstig oogpunt interessant: het is een gemaroufleerd schilderij, hetgeen wil zeggen dat het is geschilderd op doek, dat op paneel is geplakt. Dankzij dit technische aspect, maar ook omdat het sinds 1757 gedurende tweehonderd jaar in een speciale kast werd bewaard is het schilderij in uitzonderlijk goede staat gebleven.

Jan Steen, schilder en verteller (afb. 37) is de laatste grote tentoonstelling in de ambtsperiode van Henk van Os. In samenwerking met de National Gallery in Washington, vandaan partner bij baanbrekende tentoonstellingen, werd een overzicht samengesteld die de diverse aspecten van Steen als kunstenaar en humoristische moralist laat zien. Dankzij het vsv Fonds kon een grootscheeps restauratieproject van diverse Jan Steens uit de verzameling van het Rijksmuseum gestart worden. Aan deze restauratie werd in april gedurende drie weken een presentatie gewijd.

37

Adriaen van der Werff (1659–1722) was seen in his day as the best painter the Netherlands had ever produced. Financially independent, thanks to his appointment as court painter to the Elector Palatine, he could devote himself to the history painting of which this acquisition is a prime example. God Calls Adam and Eve to Account (fig. 36) is also interesting from another point of view than that of painting alone: it is an example of marouflage, i.e. it is painted on canvas stuck to panel. Thanks to this technical aspect and also to the fact that during the two hundred years since 1757 it has been kept in a special cupboard, the painting has remained in exceptionally good condition.

Jan Steen, Painter and Narrator (fig. 37) is the last big exhibition under the aegis of Henk van Os. In collaboration with the National Gallery in Washington, a traditional partner in pioneering exhibitions, a survey has been compiled to show the diverse aspects of Steen as an artist and a humorous moralist. Thanks to the vsv Fund it was possible to embark on a large-scale restoration project of various Jan Steens in the Rijksmuseum's collection. For three weeks in April a presentation was devoted to these restorations.